

Araştırma Makalesi

Geliş Tarihi / Received : 17.09.2020

Kabul Tarihi / Accepted : 08.07.2021

DOI: 10.17155/omuspd.796349

AMATÖR RİTMİK CİMNASTİK YAPAN ÇOCUKLARIN BESLENME ALIŞKANLIKLARI İLE EBEVEYN BESLEME TARZI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN SAPTANMASI

Ezgi BOZDEMİR¹ Burcu USLU^{2*} Müveddet Emel ALPHAN³

ÖZ

Spor yapan çocukların özel beslenme gereksinimleri bulunmaktadır. Bu gereksinimler, özellikle ritmik cimnastik gibi estetiğin ön planda olduğu spor branşlarında daha fazla önem kazanmaktadır. Sağlıklı beslenme alışkanlığının özellikle sporcu çocukların gelişimleri açısından küçük yaşta kazandırılması gerektiği ve bu alışkanlıkların da ebeveynlerin beslenme tarzlarından etkilendiği bilinmektedir. Bu kapsamda, bu çalışma amatör ritmik cimnastik yapan çocukların beslenme alışkanlıklarına dönüşen yeme davranışları ile ebeveynlerinin çocuklarını besleme tarzı arasındaki ilişkinin saptanması ve bu ilişkiyi etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu çalışma kapsamında amatör sporculara velilerinden onay alınarak yüz yüze anket uygulaması yapılmıştır. Yapılan anket çalışması sporcuların demografik verileri ve araştırmacılar tarafından araştırmanın amacına uygun hazırlanmış anne-baba eğitim durumu, boy ve ağırlık gibi bilgileri içeren bilgi formu ile çocuklar için beslenme davranışı ölçeği ve ebeveyn besleme tarzı ölçeği kullanılmıştır. Çocukları daha sağlıklı besinler tüketen ebeveynler tarafından duygusal ve enstrümantal besleme tarzının daha az kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Çocuk beslenme davranışı ve ebeveyn besleme tarzlarının demografik değişkenler ile ilişkisine yönelik olarak ise, çocuk besleme davranışının anne-baba eğitim durumu ve BKİ değerleri, ara öğün sayısı ve ara öğünde tercih edilen besin grubu gibi faktörlerden etkilenmediği sonucuna ulaşıldı. Diğer taraftan, ebeveyn besleme tarzının çocuğun yaşı, baba eğitim durumu, ara öğünde tercih edilen besinler gibi demografik faktörlerden etkilendiği, ancak anne ve baba BKİ değerleri, ara öğün sayısı gibi faktörlerden etkilenmediği sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmadan elde edilen sonuçların ritmik cimnastik yapan çocuklar için ileriye dönük beslenme modelleri oluşturulması ve bu çocukların ebeveynlerine verilecek beslenme eğitimlerinin planlanması gibi konularda yol gösterici olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Amatör sporcu, ebeveyn beslenme tarzı, çocuk beslenme alışkanlıkları, ritmik cimnastik

IDENTIFICATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN THE NUTRITION HABITS AND PARENTAL FEEDING STYLE OF CHILDREN MAKING AMATEUR RHYTHMIC GYMNASTICS

ABSTRACT

Children who do sports have special nutritional requirements. These requirements gain more importance especially in sports branches where aesthetics is at the forefront, such as rhythmic gymnastics. It is known that healthy eating habits should be gained at a young age especially in terms of the development of athlete children and these habits are affected by the nutrition styles of the parents. In this context, this study was carried out to determine the relationship between the eating behaviors of children who do amateur rhythmic gymnastics and their parents' feeding style and to determine the factors affecting this relationship. Within the scope of this study, a face to face questionnaire was applied to amateur athletes with the consent of their parents. The questionnaire included demographic data of the athletes, an information form including information such as parental education status, weight and weight prepared by the researchers for the purpose of the research, and the nutritional behavior scale and the parent feeding style scale for children. It is concluded that emotional and instrumental feeding style is used less by the parents who consume healthier foods for their children. Regarding the relationship between child feeding behavior and parent feeding styles with demographic variables, it was concluded that child feeding behavior was not affected by factors such as parental education and BMI values, the number of snacks and the preferred food group in the snack. On the other hand, it was concluded that the parental feeding style was affected by demographic factors such as the age of the child, the education level of the father, and the foods preferred in the snack, but not the factors such as the parents' BMI values and the number of snacks. It is evaluated that the results obtained from the study are guiding issues such as creating forward-looking nutrition models for children doing rhythmic gymnastics and planning the nutrition education to be given to their parents.

Keywords: Amateur athlete, parent feeding style, child nutrition habits, rhythmic gymnastics

*Yazışmadan sorumlu yazar: Burcu USLU, burcuuslu@yiu.edu.tr

¹İstanbul Okan Üniversitesi., Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, ORCID: 0000-0003-1960-7657, ezgi_cimnastik@hotmail.com

²Yüksek İhtisas Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, ORCID: 0000-0002-6371-6562

³İstanbul Atlas Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi., Beslenme ve Diyetetik Bölümü, ORCID: 0000-0002-9702-1881, emel_alphan@yahoo.com

GİRİŞ

Çocukluk döneminde gelişen beslenme ile ilişkili alışkanlıklar yaşam boyu devam etmektedir (Branen ve Fletcher, 1999). Bireylerin beslenme tutumu, çocukluk dönemindeki hoşlanılan besinler ve tat tercihleriyle belirlenmektedir. Ancak beslenme tutumu çocukların deneyimleriyle değiştirilebilir (De Bourdeaudhuij ve ark., 2008). Çocukluk döneminde kazanılan beslenme alışkanlıklarının yetişkinlikte değiştirilmesi oldukça zordur (Wimbush ve Peters, 2000). Beslenme alışkanlıklarının şekillenmesinde, çocuğa bakım veren, onu besleyen ve rol model olan kişiler olarak ebeveynler, önemli belirleyici konumdadırlar (Clark ve ark., 2007). Ailenin beslenme konusundaki etkisi özellikle erken çocukluk döneminde oldukça yüksektir (Benton, 2007). Aile bireyleri ve aile içi etkileşim çocuğun yemek yeme ve yiyeceklere ilişkin tutumu, dolayısıyla da besin tüketimi üzerinde etkili olmaktadır (Patrick ve Nicklas, 2005). Ebeveynler özellikle okul öncesi dönemde çocuğun yiyecek seçiminden sorumlu olup, farklı beslenme yöntemleri kullanarak yeterli ve dengeli beslenme davranışının geliştirilmesine çalışmaktadırlar (Kröller ve Warschburger, 2008). Ebeveynlerin besleme tarzı çocuğun ağırlığı, cinsiyeti, ebeveynin ağırlığı, eğitim durumu gibi pek çok faktörden etkilenmektedir (Molnár ve Livingstone, 2000). Wardle ve arkadaşları tarafından “duygusal, kontrollü, enstrümantal ve cesaretlendirici besleme” olmak üzere dört farklı beslenme tarzı belirlenmiştir (Wardle ve ark., 2007). “Duygusal besleme”; çocuğa duygusal bir stres yaşadığı durumda yiyecek verilmesi, “enstrümantal besleme”; yiyeceğin bir ödül olarak kullanılması, “cesaretlendirici besleme”; çocuğun yemek yemeye teşvik edilmesi ve son olarak “kontrollü besleme”; çocuğun yediği yiyeceklerin ebeveynler tarafından nitelik ve nicelik açısından kontrol edilmesi anlamına gelmektedir. Çocuk üzgün, mutsuz ya da huzursuz olduğunda kendisine yiyecek verilmesi şeklinde tanımlanan “duygusal besleme” ile çocuğa istemediği bir yiyeceği tüketmesi ya da istenilen bir davranışı yapması durumunda yiyeceğin ödül olarak verilmesi şeklinde tanımlanan “enstrümantal beslemenin”, çocukların beslenme tercihinin ve obezitenin gelişiminde etkili olduğuna yönelik araştırma bulguları olduğu görülmektedir (Golan ve Crow, 2004; Vereecken ve ark., 2009). Bu araştırma bulguları, ebeveyn besleme tarzlarının çocukların fiziksel gelişimi açısından son derece önemli olduğunu göstermektedir (Sleddens ve ark., 2010; Scaglioni ve ark., 2008). Ebeveyn besleme tarzları, erken yaşlarda spora başlayan çocuklar için daha önemli hale gelmektedir (Batista ve ark., 2015).

Bireylerin ilerleyen yaşlarda beslenme bozuklukları ve beslenme davranışı sapmaları geliştirip geliştirmediği biyolojik-genetik, ailesel, psikolojik vb. faktörlerden etkilenmektedir (Filaire ve ark., 2002). Bu kapsamda, ebeveynlerin sadece çocuklarına satın aldıkları yiyeceklerle değil, yeterli ve dengeli beslenme ile rol model olarak da çocuklarının beslenme

alışkanlıklarını iyileştirebilecekleri göz önünde bulundurulmalıdır (Brown ve Ogden, 2004). Ayrıca, aşırı TV izleme veya bilgisayar oyunları oynama gibi çocukların fiziksel ve zihinsel gelişimleri üzerinde olumsuz etkisi olan alışkanlıklar karşısında spor, çocukları dinamik ve güncel yaşamın stresinden uzaklaştırmakta, sağlıklı bir yaşam biçimi kazandırmakta ve koruyucu tıbbi destek olmaktadır. Sporun bu fonksiyonuna ilave olarak, toplumda sorumluluk yüklenecek olan bireylerin erken yaşlarda bazı alışkanlıkları kazanması ve toplum ile sağlıklı ilişkiler kurması açısından da önemli olduğu bilinmektedir. Sporun bu tür avantajları, gelişmiş ülkelerde spora önem verilmesinin, çocukların spor ve beden eğitimi programlarında teşvik edilmesinin nedeni olarak bilinmektedir (Çevik ve Kabasakal, 2013; Muratlı, 2013). Çocuğun spor ile tanışmasını sağlayacak ilk sosyal kurum ailedir. Bu kapsamda, ailenin çocuğun spora olan ilgi ve duyarlılığını, spora katılma isteğinin olup olmadığını, katılma isteği var ise bunun ne şekilde gerçekleşeceğini belirlemesi gerekmektedir (Erdemli, 2013). Erken yaşlarda aile etkisi ve desteği ile oluşan spor sevgisinin ilerleyen süreçlerde öğretmenler ve arkadaş çevresi tarafından pekiştirilmesi, sporun bireyin doğal yaşamının ayrılmaz bir parçası haline gelmesi açısından son derece önemlidir (Coakley,1993). Tüm sporlar için geçerli olduğu gibi, ritmik cimnastik sporunda optimal performansa ulaşmak için çeşitli faktörlerin yanı sıra, beslenme de önemli bir rol oynamaktadır. Tüm besin öğelerinin yeterli ve dengeli alınması büyüme ve gelişme için gereklidir (Ersoy ve Paker, 1991). Bu çalışma, İstanbul ilinde faaliyet gösteren özel bir Cimnastik Spor Kulübü'nde amatör ritmik cimnastik yapan çocukların beslenme alışkanlıklarına dönüşen yeme davranışları ile ebeveynlerinin çocuklarını besleme tarzı arasındaki ilişkinin saptanması ve bu ilişkiyi etkileyen faktörleri saptamak amacıyla gerçekleştirilmiştir.

YÖNTEM

Araştırma Grubu (Evren-Örneklem)

Araştırmanın evrenini İstanbul Anadolu Yakasında faaliyet gösteren özel bir cimnastik spor kulübünde amatör olarak ritmik cimnastik yapan 6-16 yaş aralığındaki toplam 128 sporcu ve bu sporcuların ebeveynleri oluşturmuştur. Hesaplama sonucuna göre örneklem sayısı en düşük 97 olarak belirlenmiştir. Çalışma kapsamında 105 sporcu ve ebeveynine anket uygulanmıştır. Araştırma; Ocak-Mart 2020 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın etik kurul onayı Okan Üniversitesi Etik Kurulu'ndan alınmıştır (08.01.2020-117).

Veri Toplama Araçları

Sosyo-demografik Veri Formu

Sosyo-demografik bilgi formu sporcunun anne ve babasının eğitim durumu ve beden kütle indeksi (BKİ) değerlerini içermektedir. İlave olarak, çocuğun beslenme davranışlarına ilişkin verileri kaydedebilmek için ana ve ara öğün sayıları, ana ve ara öğünlerde tercih ettiği besin türleri gibi sorular bilgi formuna dahil edilmiştir.

Beslenme Davranış Ölçeği (Çocuklar İçin)

Sporcuların beslenme davranışlarının ölçülebilmesi amacı ile çocuklar için geliştirilen resimli Beslenme Davranış Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek toplam 14 maddeden oluşmakta olup, çocuklara az yağlı/tuzlu ve çok yağlı/tuzlu besinlerden oluşan iki seçenek arasında hangisini daha sık yediği sorulmuştur. Seçeneklerde yer alan sağlıksız besinler için -1, sağlıklı besinler için ise +1 puan verilmekte olup, ölçekten alınabilecek minimum puan -14, maksimum puan ise +14'tür. Ölçekten yüksek puan alınması, sporcunun sağlıklı beslenme alışkanlığına sahip olduğunu göstermektedir (Parcel ve ark., 1995). Ölçeğin Türkçe geçerlilik ve güvenirlik çalışması ise Öztürk tarafından yapılmıştır. Ölçeğin orijinalinde yer alan soruların tamamının çocuklar tarafından tam olarak anlaşıldığı görülmüştür (Öztürk ve Erdoğan, 2002). Ölçeğin kapsam geçerlik indeksi değeri (KGI) 0,96 olarak hesaplanmıştır. Güvenirlik çalışması kapsamında Cronbach alfa değeri hesaplanmış olup 0,68 olduğu görülmüştür. 3 hafta sonrasında uygulanan tekrar test yöntemi sonucunda ise ölçeğin tekrar test güvenirliği 0,74 olarak hesaplanmıştır.

Ebeveyn Besleme Tarzı Ölçeği

Ebeveyn Besleme Tarzı Ölçeği Wardle ve arkadaşları tarafından geliştirilmiştir. 5'li likert tipinde toplam 27 maddeden oluşan ölçeğin, sıkı kontrol, toleranslı kontrol, duygusal besleme, yemeye teşvik/cesaretlendirici besleme ve enstrümantal besleme olmak üzere toplam 5 alt boyutu bulunmaktadır (Wardle ve ark., 2007). Ölçeğin Türkçe geçerlilik ve güvenirlik çalışması ise Özçetin ve arkadaşları tarafından yapılmıştır (Özçetin ve ark., 2010). Ölçeğin 1.,11.,16. ve 23. maddeleri ters sorulardan oluşmakta olup, analiz öncesinde ters çevrilmiştir. Sıkı kontrol alt boyutunu 5., 17., 20. ve 26. maddeler oluşturmaktadır. Ölçeğin 1., 11., 14., 16. ve 23. soruları toleranslı kontrol alt boyutunu, 2., 13., 15., 21. ve 25. maddeleri duygusal besleme alt boyutunu, 3., 4., 6., 8., 10., 12., 19. ve 27. yemeye teşvik/cesaretlendirici besleme alt boyutunu ve son olarak 7., 9., 18. ve 22. maddeleri enstrümantal besleme alt boyutunu oluşturmaktadır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizi için IBM SPSS 22 Programı kullanılmıştır. Verilerin analizinde ilk olarak verilerin normal dağılımlarına Kolmogorov Smirnov Normallik Testi ile bakılmıştır. Normal dağılıma uymayan verilerin analizinde Mann Whitney U Testi, Kruskal Wallis Testi kullanılmıştır. Çocuk beslenme davranışı ve ebeveyn besleme tarzı arasındaki ilişki tespiti için Pearson Korelasyon Analizi yapılmıştır. Tüm analizler için anlamlılık düzeyi 0,05 olarak kabul edilmiştir.

BULGULAR

Tablo 1. Sosyo-demografik verilerin dağılımı

		n	%
Yaş (yıl)	6-7	11	10,5
	8-9	34	32,4
	10-11	32	30,5
	12-13	18	17,1
	14+	10	9,5
Anne Eğitim	İlkokul	1	1,0
	Lise	13	12,4
	Üniversite	66	62,9
	Yüksek Lisans	22	21,0
	Doktora	3	2,9
Baba Eğitim	Ortaokul	2	1,9
	Lise	15	14,3
	Üniversite	58	55,2
	Yüksek Lisans	25	23,8
	Doktora	5	4,8
Anne BKİ (kg/m ²)	17,00-19,00	11	11,5
	19,01-21,00	32	30,5
	21,01-23,00	34	32,4
	23,01-25,00	11	10,5
	25,01+	16	15,2
Baba BKİ (kg/m ²)	20,00-23,00	4	3,8
	23,01-25,00	33	31,4
	25,01-27,00	33	31,4
	27,01-29,00	21	20,0
	29,00-31,00	9	8,6
	31,01+	5	4,8

BKİ: Beden kütle indeksi

Araştırmaya katılan sporcuların sosyo-demografik verilerinin dağılımı Tablo 1’de verilmiştir. Sporcuların annelerinin eğitim durumlarına bakıldığında büyük çoğunluğunun üniversite (%62,9) mezunu olduğu görölmektedir. Yüksek lisans mezunu annelerin oranı %21 (n=22), doktora mezunlarının oranı ise %2,9 (n=3)’tür. Baba eğitim durumuna ilişkin dağılım incelendiğinde, %55,2’sinin (n=58) üniversite, %23,8’inin (n=25) yüksek lisans, %4,8’inin (n=5) doktora mezunu olduğu görölmektedir.

Tablo 2. Beslenme davranışı ile ilgili verilerin dağılımı

		n	%
Ana Öğün Sayısı	1	1	1,0
	2	4	3,8
	3	100	95,2
Ara Öğün Sayısı	0	8	7,6
	1	46	43,8
	2	40	38,1
Öğün Atlama Durumu	3	11	10,5
	Evet	8	7,6
	Hayır	97	92,4
Hangi Öğünü Atlar	Sabah	2	1,9
	Öğle	4	3,8
	Aksam	2	1,9
Öğün Atlama Nedeni	Zaman yetersizliği	1	1,0
	Canı istemiyor	7	6,7
	Simit-poğaça	9	8,6
Ara Öğünlerde Tercih Edilen Yiyecek Türleri	Kek-bisküvi	16	15,2
	Şeker-çikolata	15	14,3
	Meyve-taze meyve suları	27	25,7
	Süt-yoğurt-ayran	8	7,6
	Kuruyemiş	17	16,2
	Diğer	13	12,5
	Kahvaltayı Nerede Yer	Ev	72
Okul kantini		33	31,4
Ev		18	17,1
Öğle Yemeğini Nerede Yer	Okul kantini	83	79,0
	Fastfood-restoran	2	1,9
	Yemiyor/atlanan öğün	2	1,9
Akşam Yemeğini Nerede Yer	Ev	104	99,0
	Yemiyor/atlanan öğün	1	1,0

Sporcuların beslenme davranışına ilişkin verilerin dağılımı Tablo 2’de verilmiştir. Ana öğün sayısına ilişkin veriler incelendiğinde, öğrencilerin %95,2’sinin (n=100) günde 3 öğün yemek yediği görülmektedir. Diğer taraftan, öğrencilerin %7,6’sı hiç ara öğün tüketmediğini, %43,8’i günde 1 ara öğün, %38,1’i (n=40) ise günde 2 ara öğün tükettiğini ve öğrencilerin %10,5’inin günde 3 ara öğün tükettiğini beyan etmiştir. Öğün atlama durumu ile ilgili olarak, sporcuların sadece %7,6’sının (n=8) öğün atladiğı saptanmıştır.

Tablo 3. Çocuk beslenme davranışı ve ebeveyn besleme tarzı düzeylerinin ortalamaları

	n	Ort.	SS
Çocuk Beslenme Davranışı	105	5,29	4,32
Ebeveyn Besleme Tarzı	105	73,95	9,53
Sıkı kontrol	105	14,41	3,31
Toleranslı kontrol	105	16,62	2,41
Duygusal besleme	105	7,93	3,44
Yemeye teşvik/cesaretlendirici besleme	105	27,80	5,75
Enstrümantal besleme	105	6,10	2,74

Araştırma kapsamında uygulanan beslenme davranışı ve ebeveyn besleme tarzı düzeyleri analiz edilmiştir. Bu bağlamda kullanılan ölçeklerden alınan puanların ortalamaları Tablo 3’te verilmiştir. Görüldüğü üzere, araştırmaya katılan sporcuların beslenme davranışı ölçeğinden aldığı puanların ortalaması $5,29 \pm 4,32$ olarak gerçekleşmiştir. Diğer taraftan, sporcuların anne ve babaları tarafından doldurulan ebeveyn besleme tarzı ölçeğinden alınan puan ortalamasının $73,95 \pm 9,53$ olduğu görülmüştür. Alt boyutlar özelinde yapılan analiz sonuçlarına göre ebeveynlerin duygusal besleme alt boyutundan $7,93 \pm 3,44$ puan, yemeye teşvik/cesaretlendirici besleme alt boyutundan $27,80 \pm 5,75$ puan ve son olarak enstrümantal besleme alt boyutundan $6,10 \pm 2,74$ puan aldıkları saptanmıştır.

Tablo 4. Sporcuların anne eğitim durumuna göre bazı parametrelerinin ortalamaları

	Eğitim Durumu	n	Ortalama	SS	Ki-Kare	p
Çocuk Beslenme Davranışı Ölçeği	İlkokul	1	4,00	-	5,252	0,262
	Lise	13	4,69	4,40		
	Üniversite	66	5,71	4,47		
	Yüksek Lisans	22	4,86	3,75		
	Doktora	3	5,00	1,73		
Ebeveyn Besleme Tarzı Ölçeği	İlkokul	1	1,59	-	5,441	0,245
	Lise	13	2,78	0,35		
	Üniversite	66	2,89	0,35		
	Yüksek Lisans	22	2,80	0,34		
	Doktora	3	2,76	0,10		
Sıkı Kontrol	İlkokul	1	1,75	-	9,378	0,052
	Lise	13	3,23	0,86		
	Üniversite	66	3,71	0,80		
	Yüksek Lisans	22	3,50	0,79		
	Doktora	3	4,00	0,00		
Toleranslı Kontrol	İlkokul	1	1,80	-	7,815	0,099
	Lise	13	3,12	0,70		
	Üniversite	66	3,39	0,43		
	Yüksek Lisans	22	3,32	0,35		
	Doktora	3	3,13	0,11		
Duygusal Beslenme	İlkokul	1	1,00	-	10,761	0,029
	Lise	13	2,00	0,95		
	Üniversite	66	1,46	0,59		
	Yüksek Lisans	22	1,79	0,69		
	Doktora	3	1,13	0,23		
Yemeye teşvik/cesaretlendirici beslenme	İlkokul	1	1,75	-	11,598	0,021
	Lise	13	3,16	0,72		
	Üniversite	66	3,63	0,64		
	Yüksek Lisans	22	3,23	0,78		
	Doktora	3	3,62	0,00		
Enstrümantal Beslenme	İlkokul	1	1,00	-	10,545	0,032
	Lise	13	2,19	1,04		
	Üniversite	66	1,39	0,54		
	Yüksek Lisans	22	1,59	0,63		
	Doktora	3	1,16	0,28		

Anne eğitim durumuna göre farklılık olup olmadığını belirlemek amacı ile yapılan analiz sonuçları Tablo 4’te verilmiştir. Görüldüğü üzere çocuk beslenme davranışı ölçeğinden alınan puanlar anne eğitim durumuna göre farklılık göstermemektedir ($p > 0,05$). Diğer taraftan, ebeveyn besleme tarzı ölçeğinin duygusal besleme, yemeye teşvik/cesaretlendirici besleme ve enstrümantal besleme alt boyutlarından alınan puanların anne eğitim durumuna göre farklılaştığı saptandı. Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek amacı ile yapılan analiz sonucunda üniversite mezunu annelerin lise ve yüksek lisans mezunu annelere göre olumsuz sonuçlar doğurduğu bilinen duygusal besleme ile ebeveynin beslenme

konusunda rol model teşkil ettiği yemeye teşvik/cesaretlendirici besleme alt boyutlarından istatistiksel açıdan anlamlı seviyede yüksek puan aldığı, farklı bir ifade ile üniversite mezunu annelerin duygusal besleme ve yemeye teşvik/cesaretlendirici besleme tarzını diğer eğitim düzeylerine göre daha fazla benimsediği saptandı. Diğer taraftan, sağlıklı bir besinin tüketilmesi karşılığında sağlıksız bir besinin ödül olarak verilmesi şeklinde tanımlanan enstrümantal besleme tarzının üniversite mezunu anneler tarafından diğer eğitim düzeyindeki annelere nazaran daha fazla kullanıldığı sonucuna ulaşıldı.

Tablo 5. Sporcuların baba eğitim durumuna göre bazı parametrelerinin ortalamaları

	Eğitim Durumu	n	Ortalama	SS	Ki-Kare	p
Çocuk Beslenme Davranışı Ölçeği	Ortaokul	2	10,0	2,82	6,553	0,161
	Lise	15	3,6	3,52		
	Üniversite	58	5,48	4,54		
	Yüksek Lisans	25	5,48	4,19		
	Doktora	5	5,4	4,21		
Ebeveyn Besleme Tarzı Ölçeği	Ortaokul	2	3,09	0,02	2,424	0,658
	Lise	15	2,85	0,23		
	Üniversite	58	2,81	0,40		
	Yüksek Lisans	25	2,86	0,32		
	Doktora	5	3,00	0,49		
Sıkı Kontrol	Ortaokul	2	4,12	0,17	4,201	0,379
	Lise	15	3,51	0,69		
	Üniversite	58	3,51	0,88		
	Yüksek Lisans	25	3,81	0,80		
	Doktora	5	3,65	0,78		
Toleranslı Kontrol	Ortaokul	2	3,70	0,42	2,044	0,728
	Lise	15	3,25	0,72		
	Üniversite	58	3,29	0,44		
	Yüksek Lisans	25	3,38	0,42		
	Doktora	5	3,44	0,29		
Duygusal Besleme	Ortaokul	2	1,00	0,00	9,651	0,047
	Lise	15	2,05	0,89		
	Üniversite	58	1,48	0,65		
	Yüksek Lisans	25	1,56	0,53		
	Doktora	5	1,68	0,75		
Yemeye teşvik/cesaretlendirici besleme	Ortaokul	2	3,87	0,17	5,065	0,281
	Lise	15	3,23	0,63		
	Üniversite	58	3,52	0,75		
	Yüksek Lisans	25	3,40	0,71		
	Doktora	5	3,82	0,59		
Enstrümantal Besleme	Ortaokul	2	1,87	1,23	4,899	0,298
	Lise	15	1,95	1,01		
	Üniversite	58	1,43	0,62		
	Yüksek Lisans	25	1,45	0,40		
	Doktora	5	1,60	0,82		

Baba eğitim durumuna göre farklılık olup olmadığına ilişkin olarak yapılan analiz sonuçları Tablo 5'te verilmiştir. Görüldüğü üzere sporcuların çocuk beslenme davranışı ölçeğinden aldıkları puanlar baba eğitim durumuna göre farklılaşmamaktadır ($p>0,05$). Diğer taraftan, ebeveyn besleme tarzları ölçeğinin sadece duygusal besleme alt boyutundan alınan puanların baba eğitim durumuna göre farklılaştığı saptandı ($p<0,05$). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek amacı ile yapılan analiz sonuçlarına göre lise mezunu babaların çocuğun huysuzlandığı veya mutsuz olduğu durumlarda sağlıksız bir yiyecek verilmesi şeklinde tanımlanan ve çocuğun beslenme alışkanlığının gelişiminde olumsuz sonuçları

olduğu bilinen duygusal besleme tarzını diğer eğitim seviyelerine göre daha fazla uyguladığı görüldü.

Tablo 6. Sporcuların anne BKİ'ne göre bazı parametrelerinin ortalamaları

	Anne BKİ	n	Ortalama	SS	Ki-Kare	p
Çocuk Beslenme Davranışı Ölçeği	17,00-19	11	5,33	4,00	1,990	0,738
	19,01-21	32	4,81	4,99		
	21,01-23	34	5,05	3,73		
	23,01-25	11	6,27	2,60		
	25,01+	16	6,06	5,37		
Ebeveyn Besleme Tarzı Ölçeği	17,00-19	11	2,79	0,30	3,334	0,504
	19,01-21	32	2,85	0,29		
	21,01-23	34	2,88	0,47		
	23,01-25	11	2,83	0,31		
	25,01+	16	2,77	0,32		
Sıkı Kontrol	17,00-19	11	3,31	0,71	3,050	0,550
	19,01-21	32	3,61	0,78		
	21,01-23	34	3,66	0,92		
	23,01-25	11	3,65	0,56		
	25,01+	16	3,60	0,96		
Toleranslı Kontrol	17,00-19	11	3,46	0,37	1,881	0,758
	19,01-21	32	3,35	0,49		
	21,01-23	34	3,26	0,48		
	23,01-25	11	3,25	0,41		
	25,01+	16	3,32	0,57		
Duygusal Besleme	17,00-19	11	1,43	0,48	2,901	0,574
	19,01-21	32	1,65	0,69		
	21,01-23	34	1,61	0,71		
	23,01-25	11	1,78	0,94		
	25,01+	16	1,37	0,54		
Yemeye teşvik/cesaretlendirici besleme	17,00-19	11	3,60	0,65	2,537	0,638
	19,01-21	32	3,41	0,78		
	21,01-23	34	3,56	0,77		
	23,01-25	11	3,37	0,41		
	25,01+	16	3,38	0,68		
Enstrümantal Besleme	17,00-19	11	1,22	0,29	2,043	0,728
	19,01-21	32	1,56	0,71		
	21,01-23	34	1,56	0,69		
	23,01-25	11	1,59	0,67		
	25,01+	16	1,54	0,82		

Anne BKİ'sine göre farklılık olup olmadığına ilişkin olarak yapılan analiz sonuçları Tablo 6'da verilmiştir. Görüldüğu üzere sporcuların çocuk beslenme davranışı ölçeğinden aldıkları puanlar anne BKİ'sine göre değişmediği saptandı. ($p>0,05$). Benzer şekilde, ebeveyn besleme tarzları ölçeği ve bunun alt boyutlarından alınan puanların da anne BKİ'sine göre değişmediği sonucuna ulaşıldı ($p>0,05$). Farklı bir ifade ile anne BKİ değerindeki farklılıkların besleme tarzları üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı görüldü.

Tablo 7. Sporcuların baba BKİ'sine göre bazı parametrelerin ortalamaları

	Baba BKİ (kg/m ²)	n	Ortalama	SS	Ki-Kare	p
Çocuk Beslenme Davranışı Ölçeği	20,00-23	4	6,00	1,41	3,980	0,552
	23,01-25	33	4,96	4,29		
	25,01-27	33	5,33	4,94		
	27,01-29	21	4,80	4,26		
	29,00-31	9	7,66	2,54		
	31,01+	5	4,40	4,56		
Ebeveyn Besleme Tarzı Ölçeği	20,00-23	4	2,59	0,37	5,127	0,401
	23,01-25	33	2,89	0,34		
	25,01-27	33	2,91	0,31		
	27,01-29	21	2,71	0,48		
	29,00-31	9	2,79	0,32		
	31,01+	5	2,89	0,23		
Sıkı Kontrol	20,00-23	4	3,06	0,87	9,848	0,080
	23,01-25	33	3,75	0,72		
	25,01-27	33	3,71	0,84		
	27,01-29	21	3,21	0,86		
	29,00-31	9	3,80	0,97		
	31,01+	5	3,50	0,84		
Toleranslı Kontrol	20,00-23	4	2,90	0,34	6,907	0,228
	23,01-25	33	3,28	0,43		
	25,01-27	33	3,42	0,51		
	27,01-29	21	3,26	0,49		
	29,00-31	9	3,46	0,40		
	31,01+	5	3,24	0,60		
Duygusal Besleme	20,00-23	4	1,30	0,25	1,439	0,920
	23,01-25	33	1,64	0,79		
	25,01-27	33	1,49	0,56		
	27,01-29	21	1,68	0,82		
	29,00-31	9	1,48	0,53		
	31,01+	5	1,80	0,66		
Yemeye teşvik/cesaretlendirici besleme	20,00-23	4	3,31	0,83	6,200	0,287
	23,01-25	33	3,52	0,69		
	25,01-27	33	3,63	0,66		
	27,01-29	21	3,26	0,78		
	29,00-31	9	3,15	0,78		
	31,01+	5	3,72	0,62		
Enstrümantal Besleme	20,00-23	4	1,81	0,71	2,318	0,804
	23,01-25	33	1,50	0,71		
	25,01-27	33	1,56	0,75		
	27,01-29	21	1,51	0,68		
	29,00-31	9	1,47	0,49		
	31,01+	5	1,30	0,44		

Baba BKİ'sine göre farklılık olup olmadığına ilişkin olarak yapılan analiz sonuçları Tablo 7'de verilmiştir. Görüldüğü üzere sporcuların çocuk beslenme davranışı ölçeğinden aldıkları puanlar, baba BKİ'sine göre farklılaşmamaktadır ($p>0,05$). Benzer şekilde, ebeveyn besleme tarzları ölçeği ve bunun alt boyutlarından alınan puanların da baba BKİ'sine göre farklılık göstermediği saptandı ($p>0,05$).

Tablo 8. Sporcuların öğün arası yiyecek tercihine göre bazı parametrelerinin ortalamaları

	Tercih	n	Ortalama	SS	Ki-Kare	p
Çocuk Beslenme Davranışı Ölçeği	Simit-poğaçı	9	5,55	5,07	7,661	0,264
	Kek-bisküvi	16	2,37	4,70		
	Şeker çikolata	15	5,33	4,11		
	Meyve veya suyu	27	5,85	4,18		
	Süt-yoğurt-ayran	8	6,25	2,25		
	Kuruyemiş	17	5,82	4,03		
	Diğer	13	6,23	4,53		
	Ebeveyn Besleme Tarzı Ölçeği	Simit-poğaçı	9	3,12		
Kek-bisküvi		16	2,91	0,30		
Şeker çikolata		15	2,79	0,49		
Meyve veya suyu		27	2,78	0,39		
Süt-yoğurt-ayran		8	2,89	0,28		
Kuruyemiş		17	2,72	0,28		
Diğer		13	2,85	0,36		
Sıkı Kontrol		Simit-poğaçı	9	3,91	0,70	3,578
	Kek-bisküvi	16	3,53	0,58		
	Şeker çikolata	15	3,43	1,07		
	Meyve veya suyu	27	3,57	1,10		
	Süt-yoğurt-ayran	8	3,84	0,39		
	Kuruyemiş	17	3,55	0,38		
	Diğer	13	3,63	0,85		
	Toleranslı Kontrol	Simit-poğaçı	9	3,26	0,53	
Kek-bisküvi		16	3,28	0,64		
Şeker çikolata		15	3,22	0,47		
Meyve veya suyu		27	3,34	0,43		
Süt-yoğurt-ayran		8	3,47	0,39		
Kuruyemiş		17	3,28	0,47		
Diğer		13	3,43	0,43		
Duyusal Besleme		Simit-poğaçı	9	1,48	0,41	7,223
	Kek-bisküvi	16	1,93	0,92		
	Şeker çikolata	15	1,60	0,58		
	Meyve veya suyu	27	1,57	0,84		
	Süt-yoğurt-ayran	8	1,25	0,48		
	Kuruyemiş	17	1,41	0,39		
	Diğer	13	1,66	0,57		
	Yemeye teşvik/cesaretlendirici besleme	Simit-poğaçı	9	4,16	0,54	
Kek-bisküvi		16	3,44	0,57		
Şeker çikolata		15	3,41	0,85		
Meyve veya suyu		27	3,39	0,70		
Süt-yoğurt-ayran		8	3,78	0,64		
Kuruyemiş		17	3,34	0,82		
Diğer		13	3,25	0,52		
Enstrümantal Besleme		Simit-poğaçı	9	1,80	0,63	12,814
	Kek-bisküvi	16	1,81	1,03		
	Şeker-çikolata	15	1,48	0,58		
	Meyve veya suyu	27	1,39	0,53		
	Süt-yoğurt-ayran	8	1,15	0,26		
	Kuruyemiş	17	1,35	0,72		
	Diğer	13	1,75	0,56		

Beslenme davranışının ve ebeveyn besleme tarzlarının çocuğun ara öğünlerde tercih etmiş olduğu besin türüne göre farklılaşp farklılaşmadığı analiz edilmiştir. Bu kapsamda yapılan analiz sonuçları Tablo 8’de verilmiştir. Görüldüğü üzere sporcuların çocuk beslenme davranışı ölçeğinden aldıkları puanlar, çocuğun ara öğünlerde tercih ettiği besin türüne göre farklılaşmamaktadır ($p>0,05$). Diğer taraftan, ebeveyn besleme tarzları ölçeğinin yemeye teşvik/cesaretlendirici besleme ve enstrümantal besleme alt boyutlarından alınan puanların çocuğun ara öğünlerde tercih ettiği besin türüne göre farklılaştığı saptandı ($p>0,05$). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek amacı ile yapılan analiz sonuçlarına göre, ara öğünlerde simit veya poğaçaya tercih eden çocukların ebeveynlerinin yemeye teşvik/cesaretlendirici besleme tarzını daha fazla benimsedikleri saptandı. İlave olarak, sağlıksız yiyeceklerin ödül olarak verilmesi şeklinde tanımlanan enstrümantal besleme tarzının ara öğünlerde süt-yoğurt-ayran tercih eden sporcuların ebeveynleri tarafından daha az, simit-poğaçaya ve kek-bisküvi tercih eden sporcuların ebeveynleri tarafından ise daha fazla benimsendiği görüldü.

Tablo 91. Çocuk beslenme davranışı ve ebeveyn besleme tarzı arasındaki ilişki

	Ebeveyn Beslenme Tarzları		Sıkı Kontrol		Toleranslı Kontrol		Duygusal Besleme		Yemeye teşvik/cesaretlendirici besleme		Enstrümantal Besleme	
	r	p	r	p	r	p	r	p	r	p	r	p
Çocuk Beslenme Davranışı	-0,078	0,431	0,102	0,298	0,179	0,067	-0,324	0,001	0,057	0,566	-0,289	0,003
Ebeveyn Beslenme Tarzları			0,661	0,000	0,316	0,001	0,341	0,000	0,777	0,000	0,277	0,004
Sıkı Kontrol					0,382	0,000	-0,160	0,103	0,447	0,000	-0,099	0,314
Toleranslı Kontrol							-0,243	0,012	0,152	0,123	-0,378	0,000
Duygusal Besleme									-0,051	0,607	0,628	0,000
Yemeye teşvik/cesaretlendirici besleme											-0,096	0,332

Pearson Korelasyon Analizi

Sporcuların beslenme davranışları ile ebeveynlerin besleme tarzları arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacı ile yapılan analiz sonuçları Tablo 9’da verilmiştir. Görüldüğü üzere çocuklar tarafından doldurulan beslenme davranışı ölçeği ile ebeveyn besleme tarzları ölçeği arasında anlamlı bir korelasyon bulunmadığı saptanmıştır. Diğer taraftan, sporcuların beslenme davranışı ile ebeveyn besleme tarzları ölçeğinin duygusal besleme alt boyutu arasında zayıf düzeyde negatif ($r = -0,324$) bir korelasyon, enstrümantal besleme alt boyutu ile ise, yine zayıf düzeyde negatif ($r = -0,289$) bir korelasyon olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Farklı bir ifade ile sporcuların olumlu beslenme davranışı arttıkça ebeveynlerin duygusal ve enstrümantal besleme tarzlarına yönelme eğilimleri azalmaktadır.

TARTIşMA

Ritmik cimnastik sporuna devam etmekte olan sporcuların yeme davranışlarının ebeveyn besleme tarzları arasındaki ilişkiyi araştırmaya yönelik olarak yapılan bu çalışma sonucunda ulaşılan bulgular ilgili literatür çerçevesinde tartışılmıştır. İlgili literatür incelendiğinde, cimnastik sporu yapan çocukların beslenme alışkanlıklarına yönelik akademik çalışmaların bulunmadığı, diğer spor dalları ile ilgilenen öğrencilere yönelik çalışmaların ise sınırlı olduğu görülmektedir. Bu çalışmalardan biri olan ve Devecioğlu ve Sarıkaya tarafından 2006 yılında spor yapan öğrencilerin beslenmesine yönelik olarak yapılan araştırma kapsamında, sporcuların sadece %7,4'ünün günde 3 öğünden fazla yemek yediği sonucuna ulaşılmıştır (Devecioğlu ve Sarıkaya, 2006). Benzer şekilde, Pulur ve Cicioğlu tarafından 2001 yılında 13-15 yaş aralığındaki kadın basketbolcular ile yapılan araştırma sonuçlarına göre sporcuların yalnızca %25'i günde 3 öğünden fazla yediklerini beyan etmişlerdir (Pulur ve Cicioğlu, 2001). Çalışmamızın sonuçları ritmik cimnastik sporcularının %95,2'sinin günde 3 öğün yemek yediğini göstermektedir. Bu kapsamda, cimnastik sporu ile ilgilenen çocukların ara öğünleri, diğer spor dalları ile ilgilenen arkadaşlarından daha fazla tükettikleri görülmüştür.

Literatürde ebeveyn besleme tarzlarına ilişkin çalışmaların sınırlı sayıda olduğu görülmektedir. Yıldırım tarafından dikkat eksikliği problemi yaşayan ve yaşamayan çocukların ebeveynleri tarafından besleme alışkanlıkları araştırılmıştır (Caferoğlu ve ark., 2014). Araştırma sonucunda dikkat eksikliği yaşamayan kontrol grubundaki çocukların ebeveynleri tarafından duygusal besleme alt boyutundan 11,16±3,83 puan, enstrümantal besleme alt boyutundan 7,70±2,68 puan, yemeye teşvik/cesaretlendirici besleme alt boyutundan 28,97±4,52 puan, sıkı kontrollü besleme alt boyutundan 14,45±2,82 puan ve toleranslı besleme alt boyutundan 16,66±2,08 puan aldıkları görülmüştür. İzmir ilinde bir anaokuluna devam eden 3-6 yaş grubu çocukların ebeveynleri üzerinde yapılan araştırma sonucunda, ebeveynlerin sıkı kontrol alt boyutundan, 15,2 puan, toleranslı kontrol alt boyutundan 17,3 puan, duygusal besleme alt boyutundan 10,8 puan, cesaretlendirici besleme alt boyutundan 31,6 puan ve son olarak enstrümantal besleme alt boyutundan 8,7 puan aldıkları görülmüştür (Muslu ve ark., 2014). Çalışma bulguları karşılaştırıldığında, ritmik cimnastikçilerin ebeveynleri tarafından duygusal ve enstrümantal besleme tarzlarının sporcu olmayan çocukların ebeveynlerine göre daha az kullanıldığı, sıkı kontrol, toleranslı kontrol ve yemeye teşvik/cesaretlendirici besleme tarzlarının kullanılması açısından ise bir farklılık bulunmadığı değerlendirilmektedir. Çocuğun huzursuz olduğu veya ağladığı zamanlarda

zararlı besinler verilerek yatıştırılmaya çalışılması şeklinde tanımlanan duygusal besleme davranışının ve sağlıklı besinleri tüketmesi karşılığında çocuklar tarafından sevilen ve genelde sağlıksız besinlerin verilmesi şeklinde tanımlanan enstrümantal besleme davranışının (Wardle ve ark., 2007) ocukların uzun vadede beslenme davranışları üzerinde olumsuz etki yaptığı bilinmektedir (Roberts ve ark., 2018; Yiğit, 2011). Bahse konu besleme tarzlarının ritmik cimnastik sporu ile ilgilenen çocukların ebeveynleri tarafından toplumun geneline oranla daha az benimsenmiş olmasının, bu kişilerin eğitim düzeylerinin ve sağlıklı beslenme konusundaki farkındalıklarının yüksek olmasından kaynaklandığı şeklinde değerlendirilmektedir.

Ebeveyn besleme tarzlarının ebeveyn mesleği veya eğitim düzeyi ile ilişkisini araştıran çalışmaların sayısının sınırlı olduğu, sporcular özelinde yapılan araştırmalarda ise analiz edilmediği grlmektedir. Sporcuyu olmayan ve Sivas ilinde öğrenim gören 7-10 yaş grubundaki çocukların katılımı ile yapılan araştırma sonucunda, cesaretlendirici besleme davranışının genel olarak anne eğitim düzeyinin artması ile artış gösterdiği, enstrümantal besleme davranışının ise anne eğitim düzeyinin artması ile azaldığı sonucuna ulaşılmıştır (Toprak ve Samur, 2019). Aynı çalışmada, baba eğitim düzeyi ile ilgili olarak ise, duygusal besleme davranışı ile baba eğitim durumu arasında bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmamız ile arasındaki farklılığın örneklemini oluşturan grupların genel eğitim düzeylerinin farklı olmasından ve farklı şehirlerde ikamet edilmesinden dolayı sosyo-kültürel farklılıklardan kaynaklanabileceği değerlendirilmektedir. Son olarak, çalışmamızda niversite mezunu annelerin çocuğun gelişimi açısından zararlı olduğu bilinen duygusal besleme tarzını (Muslu ve ark., 2014) lise mezunu ve yüksek lisans mezunu annelere göre daha az benimsemiş olmasının, konu ile ilgili farkındalık düzeyinin eğitim kadar etkili olduğunu göstermesi açısından önemli bir bulgu olduğu düşünülmektedir.

Çalışmamızda ebeveyn besleme tarzları leği ve bunun alt boyutlarından alınan puanların da anne veya baba BKİ'sine göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşıldı. Kurt tarafından 3-6 yaş grubu çocukların ebeveynleri üzerinde yapılan araştırma sonucunda ise, duygusal besleme tarzının hem anne hem de baba BKİ'sine göre farklılaştığı saptanmıştır (Toprak ve Samur, 2019). Bu kapsamda araştırmacı tarafından, BKİ'si normal olan anne ve babaların, BKİ'leri zayıf veya şişman olarak sınıflandırılan anne ve babalara göre duygusal besleme tarzını daha az benimsediği sonucuna ulaşılmıştır (Tablo 6-7). Bu farklılığın araştırmanın örneklemini oluşturan çocukların farklı yaş gruplarını kapsamasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Okul ncesi dönemde çocukların beslenme davranışlarının gelişiminde ailenin önemi ön plana çıkarken, okul çağında ise çocukların arkadaş çevresi, medya ve okulun beslenme

koşul ve kurallarından daha fazla etkilendiği görölmektedir (Toprak ve Samur, 2019). Çalışmamızda ara öğünlerde simit veya poğaçaya tercih eden sporcuların ebeveynlerinin yemeye teşvik/cesaretlendirici besleme tarzını daha fazla benimsedikleri görölmektedir. Bu durumun okul çağındaki çocukların beslenme alışkanlıklarının arkadaş çevresinden ve okulun beslenme ile ilgili koşullarından daha fazla etkilenmesinden kaynaklandığı değerlendirilmektedir. Diğer taraftan enstrümantal beslenmenin süt-yoğurt-ayran tercih eden sporcuların ebeveynleri tarafından daha az, simit-poğaçaya ve kek-bisküvi tercih eden sporcuların ebeveynleri tarafından ise daha fazla tercih edildiği görüldü. Enstrümantal beslenmeye ilişkin bulgular, çocuğun sağlıklı besinler tüketmesi karşılığında sağlıksız bir besinin ödül olarak verilmesi şeklinde tanımlanan bu besleme tarzının, uzun vadede çocuğun sağlıklı besin tercih etme eğilimini azalttığına ilişkin bilgi ve bulgular çerçevesinde değerlendirildiğinde, enstrümantal beslenmenin zararlarına ilişkin literatür (Roberts ve ark., 2018; Heller ve Mobley, 2019; Altıncı ve ark., 2016) ile uyumlu olduğu görölmektedir. İlgili literatür incelendiğinde, sağlıklı besinleri tüketmesi için çocuklara sağlıksız besinlerin ödül olarak önerilmesi, sağlıklı besinleri tüketme konusunda bir isteksizliğe neden olmaktadır. Örneğin, brokoli yemesi karşılığında cips yiyebileceği söylenen bir çocuk brokoliyi daha yemeden önce bile tadının kötü olacağına ilişkin düşünce geliştirebilmektedir (Toprak ve Samur, 2019). Diğer taraftan, özellikle tatlı yiyeceklerin ödül olarak kullanılması günümüzde obezite riskini artıran diğer bir önemli faktör olarak karşımıza çıkmaktadır (Muslu ve ark., 2014).

Çalışmamızda beslenme davranışı açısından daha sağlıklı besinler tercih eden sporcuların ebeveynleri tarafından duygusal ve enstrümantal besleme davranışları daha az tercih edildiği sonucuna ulaşılmıştır. İlgili literatür incelendiğinde, bu araştırma bulgusunun benzer çalışmalardan elde edilen bulgular ile paralel olduğu görölmektedir. Remy ve arkadaşları tarafından 2015 yılında yapılan araştırma sonucunda ebeveynlerin bazı besin türlerini ödül olarak kullanmasının çocukların henüz acıkmadan yemesi ile ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Remy ve ark., 2015). Farklı bir çalışmada ise enstrümantal besleme tarzı ile beslenen çocuklarda fast-food ve tatlı içeceklerle karşı daha fazla ilgi olduğu, dolayısı ile olumsuz yeme davranışı sergileme ve fazla kilolu olma konusunda daha eğilimli oldukları saptanmıştır (Altıncı ve ark., 2016). Benzer şekilde Powell ve arkadaşları tarafından ebeveynlerin bazı besinleri ödül olarak kullanması sonucunda çocukların besin alımını düzenleme yeteneklerinin azaldığı ve duygusal yeme davranışının arttığı sonucuna ulaşılmıştır (Powell ve ark., 2017). Duygusal beslenmede ise ebeveynler tarafından çocuğun duygusal patlamaları ile başa çıkma amacı ile çocuğun sevdiği besinler, genellikle abur cubur, araç

olarak kullanılmaktadır. Bu durumun da çocukların beslenme davranışı üzerinde olumsuz etkileri olduğuna yönelik araştırma sonuçları mevcuttur. Yiğit tarafından 2011 yılında yapılan araştırmanın sonucunda bebeklik döneminden itibaren çocuklara her ağlamasında tatlı veya unlu besinler verilmesinin obezite riskini artırdığı sonucuna ulaşılmıştır (Yiğit, 2011). Farklı bir çalışmada, Stifter ve arkadaşları tarafından, sağlıksız besinleri çocuğu sakınleştirme aracı olarak kullanıldığı durumlarda çocukların daha huysuz olma olasılıklarının arttığı sonucuna ulaşılmıştır (Stifter ve Moding, 2015). Benzer şekilde Rogers ve arkadaşları tarafından yapılan araştırma sonucunda da duygusal besleme tarzı ile beslenen çocukların ilerleyen dönemde duygusal yeme davranışı sergileme eğilimlerinin arttığı saptanmıştır (Rodgers ve ark., 2014). Bu araştırma bulguları çerçevesinde değerlendirme yapıldığında, çocuğun olumsuz yeme davranışı geliştirmesinde önemli etkisi olduğu bilinen enstrümantal ve duygusal besleme tarzlarının ritmik cimnastik sporu ile ilgilenen çocuklar için de geçerli olduğu söylenebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada sporcuların beslenme davranışına ilişkin verilerin dağılımı ve ebeveyn besleme tarzı düzeyleri analiz edilmiş değerışkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Bu çalışmadan elde edilen sonuçlar aşağıda özetlenmiştir. Çalışmada ebeveyn besleme tarzlarının sporcuların beslenme davranışlarında etkili olduğu belirlenmiştir. Ayrıca anne ve babanın eğitim durumunun ebeveyn besleme tarzını etkilediği saptanmıştır. Bu nedenle çalışmamızın sonraki çalışmalara katkı sağlayacağı öngörülmektedir. Bu çalışmadan elde edilen sonuçlar, ritmik cimnastik yapan çocuklar için ileriye dönük beslenme modelleri oluşturulması ve bu çocukların ebeveynlerine verilecek beslenme eğitimlerinin planlanması gibi konularda yol gösterici olabilir. Bu çalışmanın sonuçlarına göre anne ve babalara verilen besleme eğitimlerinin kapsamının genişletilmesinin hedeflenmesi önerilebilir.

Araştırmacıların katkı oranı: Yazarlar çalışmaya eşit oranda katkı sağlamış olduklarını beyan eder.

Yazarlar çalışma konusunda çıkar çatışmasının olmadığı beyan eder.

KAYNAKLAR

- Altıncı, E. E., Keskin, B., Türksoy, A., Güvendi, B., Doğan, G. (2016). İstanbul ili Bayrampaşa Uluğbey İlköğretim Okulu 7 ve 8. sınıf öğrencilerinde beslenme davranışları ve obezite durumlarına spor aktivitelerinin etkisi. İstanbul Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, 6(4), 17-27.
- Branen, L., Fletcher, J. (1999). Comparison of college students' current eating habits and recollections of their childhood food practices. Journal of Nutrition Education, 31(6), 304-310.
- Batista Santos, A., Lemos, M.E., Lebre, E., Ávila Carvalho, L. (2015). Active and passive lower limb flexibility in high level rhythmic gymnastics. Science of Gymnastics Journal, 7(2), 42-47.
- Benton, D. (2004). Role of parents in the determination of the food preferences of children and the development of obesity. International Journal of Obesity, 28(7), 858-869.
- Brown, R., Ogden, J. (2004). Children's eating attitudes and behaviour: A study of the modelling and control theories of parental influence. Health Education Research, 19(3), 261-271.
- Caferoğlu, Z., Özel, H.G., Hamidi, F., Ertürk, G. (2014). Dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu tanısı olan çocuklarda ilaç tedavisinin beslenme durumu üzerine etkileri. Beslenme ve Diyet Dergisi, 42(2), 99-107.
- Clark, H.R., Goyder, E., Bissell, P., Blank, L., Peters, J. (2007). How do parents' child-feeding behaviours influence child weight? Implications for childhood obesity policy. Journal of Public Health, 29(2), 132-141.
- Coakley, J. (1993). Social dimensions of intensive training and participation in youth sports. Intensive Participation in Children's Sports, 77-94.
- Çevik, O., Kabasakal, K. (2013). Spor etkinliklerinin, engelli bireylerin toplumsal uyumuna ve sporla sosyalleşmelerine etkisinin incelenmesi. International Journal of Social and Economic Sciences, 3(2), 74-83.
- De Bourdeaudhuij, I., te Velde, S., Brug, J., Due, P., Wind, M., Sandvik, C., Klepp, K. I. (2008). Personal, social and environmental predictors of daily fruit and vegetable intake in 11-year-old children in nine European countries. European Journal of Clinical Nutrition, 62(7), 834-841.
- Devecioğlu, S., Sarıkaya, M. (2006). Sporcu öğrencilerin sosyo-ekonomik değişkenler ışığında profillerinin belirlenmesi. Sosyal Bilimler Dergisi, 16(2), 301-314.
- Erdemli A. (1991). Türk-Alman kültür diyalogunda spor ahlakı ve spor felsefesine yeni yaklaşımlar. 2.baskı, İstanbul, Meya Matbaacılık ve Yayımcılık.
- Ersoy, G., Paker, S. (1991). Bayan koşucuların beslenme ve bazı hematolojik bulguların değerlendirilmesi. Spor Bilimleri Dergisi, 2(3), 6-10.
- Filaire, E., Lac, G. (2002). Nutritional status and body composition of juvenile elite female gymnasts. Journal of Sports Medicine and Physical Fitness, 42(1), 65.
- Golan, M., Crow, S. (2004). Parents are key players in the prevention and treatment of weight-related problems. Nutrition Reviews, 62(1), 39-50.
- Heller, R.L., Mobley, A.R. (2019). Instruments assessing parental responsive feeding in children ages birth to 5 years: A systematic review. Appetite, 138, 23-51.
- Krölller, K., Warschburger, P. (2008). Associations between maternal feeding style and food intake of children with a higher risk for overweight. Appetite, 51(1), 166-172.
- Molnár, D., Livingstone, B. (2000). Physical activity in relation to overweight and obesity in children and adolescents. European Journal of Pediatrics, 159(1), 45-55.
- Muratlı, S. (2013). Çocuk ve Spor. 3.baskı, Ankara, Nobel Akademik Yayıncılık.

- Muslu, G.K., Beytut, D., Kahraman, A., Yardımcı, F., Başbakkal, Z. (2014). Ebeveyn besleme tarzı ve etkileyen etmenlerin incelenmesi. *Türk Pediatri Arşivi*, 49(3), 224-230.
- Özçetin, M., Yılmaz, R., Erkorkmaz, Ü., Esmeray, H. (2010). Ebeveyn besleme tarzı anketi geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Pediatri Arşivi*, 45(2), 124-133.
- Öztürk, M. (2010). Çocukların beslenme alışkanlıklarının sağlık davranışı etkileşim modeline göre incelenmesi, Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Parcel, G.S., Edmundson, E., Perry, C.L., Feldman, H.A., O'Hara-Tompkins, N., Nader, P.R., Stone, E.J. (1995). Measurement of self-efficacy for diet-related behaviors among elementary school children. *Journal of School Health*, 65(1), 23-27.
- Patrick, H., Nicklas, T.A. (2005). A review of family and social determinants of children's eating patterns and diet quality. *Journal of the American College of Nutrition*, 24(2), 83-92.
- Powell, E.M., Frankel, L.A., Hernandez, D.C. (2017). The mediating role of child self-regulation of eating in the relationship between parental use of food as a reward and child emotional overeating. *Appetite*, 113, 78-83.
- Pulur A, Cicioğlu İ. (2001). Bayan basketbolcuların beslenme bilgisi ve alışkanlıkları. *Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1(2), 44-49.
- Remy, E., Issanchou, S., Chabanet, C., Boggio, V., Nicklaus, S. (2015). Impact of adiposity, age, sex and maternal feeding practices on eating in the absence of hunger and caloric compensation in preschool children. *International Journal of Obesity*, 39(6), 925-930.
- Roberts, L., Marx, J.M., Musher-Eizenman, D.R. (2018). Using food as a reward: An examination of parental reward practices. *Appetite*, 120, 318-326.
- Rodgers, R.F., Paxton, S.J., McLean, S.A., Campbell, K.J., Wertheim, E.H., Skouteris, H., Gibbons, K. (2014). Maternal negative affect is associated with emotional feeding practices and emotional eating in young children. *Appetite*, 80, 242-247.
- Savage, J.S., Birch, L.L. (2017). WIC mothers' depressive symptoms are associated with greater use of feeding to soothe, regardless of perceived child negativity. *Pediatric Obesity*, 12(2), 155-162.
- Scaglioni, S., Salvioni, M., Galimberti, C. (2008). Influence of parental attitudes in the development of children eating behaviour. *British Journal of Nutrition*, 99(1), 22-25.
- Sleddens, E.F., Kremers, S.P., De Vries, N.K., Thijs, C. (2010). Relationship between parental feeding styles and eating behaviours of Dutch children aged 6-7. *Appetite*, 54(1), 30-36.
- Stifter, C.A., Moding, K.J. (2015). Understanding and measuring parent use of food to soothe infant and toddler distress: a longitudinal study from 6 to 18 months of age. *Appetite*, 95, 188-196.
- Toprak, K., Samur, G. (2019). İştahsız çocuk ve beslenme tedavisi yaklaşımları. *Güncel Pediatri*, 17(2), 314-324.
- Vereecken, C., Legtest, E., De Bourdeaudhuij, I., Maes, L. (2009). Associations between general parenting styles and specific food-related parenting practices and children's food consumption. *American Journal of Health Promotion*, 23(4), 233-240.
- Wardle, J., Sanderson, S., Guthrie, C.A., Rapoport, L., Plomin, R. (2002). Parental feeding style and the inter-generational transmission of obesity risk. *Obesity Research*, 10(6), 453-462.
- Wimbush, F.B., Peters, R.M. (2000). Identification of cardiovascular risk: Use of a Cardiovascular-Specific Genogram. *Public Health Nursing*, 17(3), 148-154.
- Yiğit, R. (2011). Çocukluk dönemi obezitesinin yönetiminde hemşirenin rolü. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*, 13(1), 72-80.